

۴۴۶۴

مُرکبات طَبّی

تألیف:

اسدالله همایون

(از پیشکای نورافق جاریه، در سده ۱۳ هـ.ق.)

به کوشش:

یوسف بیگ باباپور

مسعود غلامیّه

دهانين، اسدالله، قرن ۱۳ ق.

سر شناسه

عنوان و نام : مركب طيب / الف اسدالله همایون؛ به كوشش يوسف

پدیدآور

بیگ بابا پور سے عود غلامیہ.

مشخصات نشر

قم: مجمع ذخیرہ اسلامی ۱۳۹۱.

مشخصات

١٧٠ ص.: نمونه.

ظاہری

فروست

گنجینه‌های خطی؛ ۳۸.

شایک

96, 110...9VA-97Σ-9AA-3·V-7:

وضعیت فهرست

غيبا

تویسی

موضوع

بزشکی سنتی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴.

عوضو ع

داروهای گاهم

شناسه افزوده

بیگ باباپور، یوسف، ۱۳۵۷ -

شناسه افزوده

فلا مية، مسعود، ١٣٢٦ -

ده بندی کنگره

RS125/5A 1291

ده بندی دیونه

61.

شماره کتابشناسی : هـ . ی .

292-101

کلیه حقوق این اثر تحت قانون کپی رایت بوده و ترجمه یا چاپ تمام یا بخشی از مطالب آن و نیز درج تمام یا بخشی از آنها در فسن بانکهای اطلاعاتی و تهیه برنامه‌های رایانه‌ای یا استفاده مطالب و تصاویر در اینترنت و دیگر ابزار و ادوات، به هر نحوی، بدون اجازه قبلی ناشر بصورت کتبی، ممنوع می‌باشد.

©MAJMA AL-DAKAAIR AL-ISLAMYYAH, 2012

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or translated in any form, by print, internet, photo print, microfilm, CDs or any other means without written permission from the publisher

کتابخانه‌های خطی/۳۸

مجمع ذخائر اسلامی - قم، ایران

مَرکَبات طَبی

تألیف: اسدالله همایون

از بی‌مکان دوره قاجاریه، دوسده ۱۳ هـ.ق.
به کوشش:

یوسف بیگلربای‌پور

مسئول غلامتیه

چاپ : ظهور : صحاف : بیس

نشر: مجمع ذخائر اسلامی

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۱ ش (۲۰۱۲ م)

امور گرافیک : روح الله عزیزاده

شمارگان: ۳۵۰ جلد

شابک: ۶ - ۷ - ۳۰۷ - ۹۸۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

قیمت: ۱۱۰۰۰ تومان

ارتباط با ناشر

قم، خیابان آذر - کوچه ۲۴ - پلاک ۱ - مجمع ذخائر اسلامی

تلفن: ۰۹۸۲۵۱۳۷۱۲۷۴۰۰ - دورنگار: ۰۹۸۲۵۱۳۷۰۱۱۱۹۰

همراه: ۰۹۱۲۵۵۴۳۳۵۰

نشانی پایگاههای اینترنتی:

www.zakhair.net

www.mzi.ir

www.kodna.ir

info@zakhair.net

info@mzi.ir

info@kodna.ir

برای دریافت نسخه الکترونیکی اثر، شش ماه پس از تولید آن به سایت مجمع ذخائر اسلامی رجوع کنید.

بسمه تعالی

برپایی دومین همایش تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران فرصت بسیار مناسبی برای پژوهشگران ایرانی و بین‌المللی عرصه فرهنگ و تمدن اسلام و ایران است تا با گردهمایی خود به بررسی مهمترین و جدیدترین مسائل مربوط به تمدن ایرانی و اسلامی بپردازند.

این همایش که به موضوع تاریخ پزشکی دوره اسلامی می‌پردازد، برای همه ما و همه شرکت‌کنندگان فرصت بسیار خوبی است تا جدیدترین دستاوردها و نتایج پژوهش‌های خود را به اشتراک گذاریم. اکنون در ایران حرکتی نو و جدی آغاز شده است که دستاوردهای ارزشمند طب سنتی ورود به عرصه بهداشت و درمان پیدا کند. گردهمایی پژوهشگران عرصه تاریخ پزشکی در ایران فرصت بنیادی خوبی است تا به بحث‌های مختلف درباره جایگاه تاریخ پزشکی در پژوهش‌های مربوط به طب سنتی پرداخته و رابطه این دو مفهوم به دقت مورد بررسی قرار گیرد. دانشی که مدت کوتاهی پس از تولید و به خصوص پس از به وجود آمدن آشنایی از دانشمندی از جنس اوسینا، بعد بین‌المللی نیز یافت و بسیار فراتر از مرزهای ایران و در قالبی به جز زبان اصلی، مورد استناد مردمان قرار گرفت که خود زمانی منتقدترین مردمان نسبت به جوامع اسلامی بودند.

دانش پزشکی دوره اسلامی بعد از تاریخی آن قابل بررسی است. دیگر سو، اکنون که جایگاه ویژه‌ای در نظام بهداشتی و درمانی ایران یافته است، نشان می‌دهد علاوه بر عرصه تاریخی، از دید دانش امروزی نیز، کماکان قابل پژوهش، موشکافی و البته قابل استناد است. دستاوردهای دانشکده‌های طب سنتی و داروسازی سنتی در عرصه طب ایرانی و اسلامی در نظام بهداشت و درمان ایران می‌تواند در عرصه سلامت تاثیرگذار باشد و برای درمان بیماران مورد استفاده قرار گیرد.

رویکرد تاریخی به موضوع، تبیین چگونگی تولید این دانش، رشد بالندگی آن و راز پایداری آن در دوره زمانی بیش از هزار سال تاکنون، موضوعاتی است که در عرصه پژوهش‌های تاریخ پزشکی دوره اسلامی قابل پردازش است. نتیجه این پژوهش‌ها، گام دیگری در راه پیشبرد طب سنتی در ایران، دیگر جوامع اسلامی و نظام‌های بهداشتی است که مایلند از گستره وسیع این دانش در عرصه بهداشت و درمان خود کمک گیرند.

تقارن برپایی دومین همایش تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران با موضوع تاریخ پزشکی اسلامی با یک هزارمین سال تألیف کتاب قانون ابن‌سینا، این شاهکار پزشکی دوره اسلامی که همه پژوهشگران تاریخ پزشکی در برابر آن سر تعظیم فرود آورده و به عظمت آن گواهند، رخداد مبارکی است. امید است این همایش بتواند به نحو مطلوب نقش عظیم پزشکی اسلامی و ایرانی را در تاریخ پزشکی جهان معرفی نماید.

دکتر باقر لاریجانی

رئیس دانشگاه علوم پزشکی تهران و رئیس همایش

نیم؛ سقز پنج مثقال؛ جاوشیر، آشق، را در سرکه حل نموده، به روغن گل و امثال آن استعمال نمایند.

مرهمی که منقول از حکمای هند است، جهت جراحات مزمنه عسرالبرء به غایت مجرب و به جهت قروح آشک و ناصور و نبت لحم و مزیل گوشت فاسد و مصلح عضو ضعیف بی عدیل دانسته اند:

صفت آن: کافور قیصوری یک مثقال؛ رال^۱ هندی که لعل معبر و شجره و قیقهر نامند، بعضی گفته اند که رال به لغت هندی صمغی است شبیه به سندروس، و بعضی هم سندروس را دانسته اند، و کات هندی از هر یک چهار مثقال کوفته و بپزند، با موم و روغن تازه گاوی بی نمک که مساوی مجموع باشد، در ظرف آهن گذاشته، اول رال را ریخته، در سه جوش زنند، پس کات را و بعد از آن از روی آتش گرفته، کافور را داخل نموده، ولیکن در قروح مزمنه تا سه روز با قدری از فوفل سوخته استعمال نمایند و بعد از آن به تنهایی.

مرهم که از مرحوم شاهزاده عباس قلی میرزا، مرهم مشما: مردارسنگ، روغن کنجد، از هر یک ده مثقال؛ مردارسنگ را نرم ساخته، با روغن کنجد مخلوط نموده، در آب بریزند و بجوشانند تا آب شود که رسوب بگذارد، آن وقت آن قدر بجوشانند که غلیظ شود آب بسوزد.

^۱ نک: تطبیق نامهای کهن گیاهان، ج ۱، ص ۱۷۸.

فهرست مطالب

۱.....	[آغاز متن]
۷.....	مقدمه: در بیان سبب احتیاج به ترکیب ادویه
۱۲.....	باب الالف
۱۲.....	آبزن
۱۴.....	اثاناسیا
۱۴.....	انکباب
۱۵.....	اسپریم
۱۵.....	ایارج فیقرا
۱۶.....	حرف الباء
۱۶.....	بیان پاشویه
۱۷.....	بخور
۲۰.....	حرف التاء
۲۰.....	تریاقات
۲۰.....	حرف الثاء
۲۰.....	ثیادریطوس
۲۰.....	حرف الجیم
۲۰.....	جوارشات
۲۱.....	حرف الحاء
۲۱.....	در بیان حبوب

۳۰	باب الحاء
۳۰	حقنه
۳۲	حرف الخاء
۳۲	خربقون
۳۲	باب الدال
۳۲	دارو
۳۶	باب الذال
۳۶	ذرووری
۳۸	باب الراء
۳۸	روغن
۴۱	باب الزاء
۴۱	زعفرانی
۴۲	باب السين
۴۲	در بیان سفوف
۵۱	سکنجبین
۵۴	سنون
۵۵	باب الشین
۵۵	شراب
۶۳	شیاف
۶۸	باب الصاد
۶۸	صندلی
۶۸	باب الضاد

۶۸	ضماد
۸۱	باب الطاء
۸۱	طلا
۹۲	باب العين
۹۲	معاجین
۱۴۲	باب القاف
۱۴۲	در بیان اقراص
۱۵۰	قطور
۱۵۳	باب الکاف
۱۵۳	کمد
۱۵۳	کحل
۱۵۴	باب اللام
۱۵۴	لخلخه
۱۵۵	لعوق
۱۵۶	باب المیم
۱۵۶	مرهم